

Akcioni plan za upravljanje poljoprivrednim otpadom na području Rezervata biosfere Golija Studenica

Asocijacija za razvoj Ibarske doline Krajevo
Ibar Development Association Krajevo

I UVOD

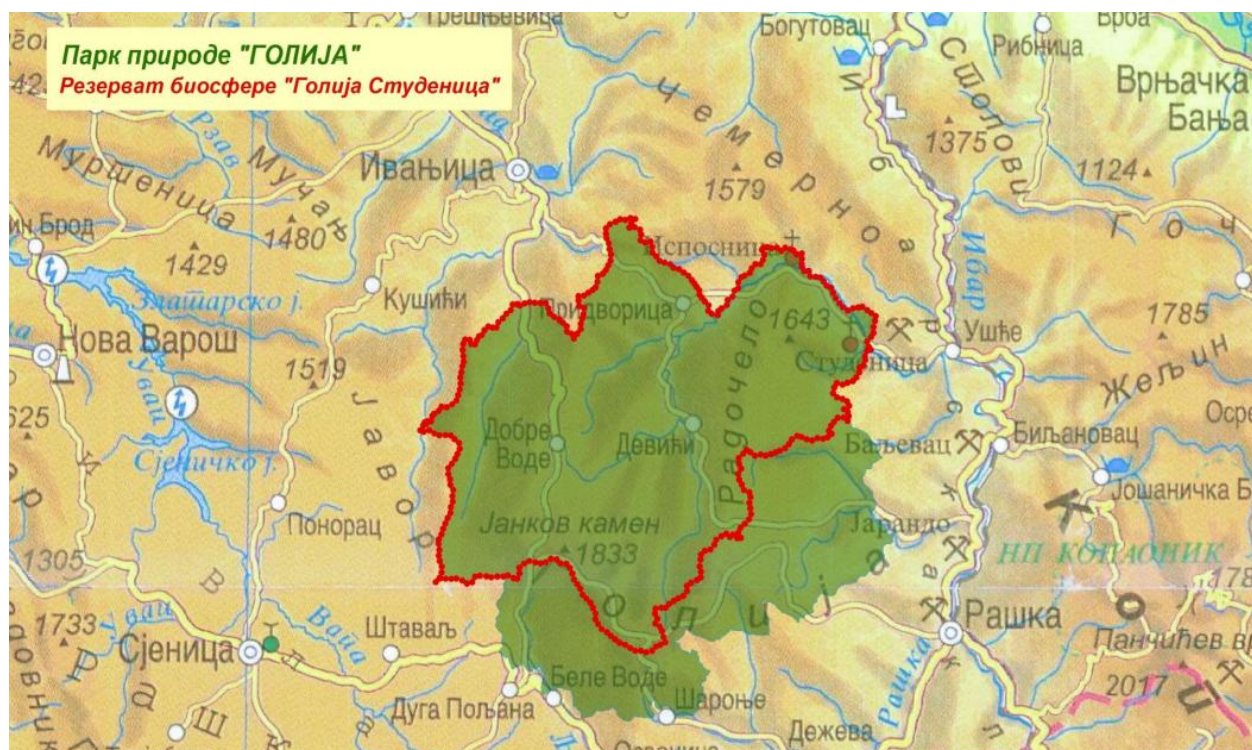
Plan upravljanja poljoprivrednim otpadom izrađen je u okviru projekta „Ambalažnom otpadu nije mesto u zaštićenom prirodnom dobru – Zbogom otpadu“, koji uz podršku EKOSISTEM programa sprovodi Asocijacija za razvoj Ibarske doline. Projekat ima za cilj da doprinese očuvanju životne sredine na području Rezervata biosfere „Golija-Studenica“ kroz unapređenje upravljanja otpadom u ruralnim zajednicama i jačanje svesti lokalnog stanovništva o značaju pravilnog odlaganja i reciklaže ambalažnog i poljoprivrednog otpada.

Izrada ovog plana predstavlja važan korak ka uspostavljanju održivog sistema upravljanja otpadom u zaštićenom prirodnom području, u skladu sa principima zaštite prirode, ruralnog razvoja i cirkularne ekonomije. Dokument daje pregled postojećeg stanja, identifikuje izazove i definiše ciljeve, mere i aktivnosti koje treba sprovesti kako bi se smanjio negativan uticaj otpada na životnu sredinu i unapredio kvalitet života lokalnog stanovništva. Prilikom izrade akcionog plana, sve planirane mere sagledane su kroz rodnu perspektivu kako bi se obezbedilo da rezultati adekvatno odgovore na potrebe i poljoprivrednika i poljoprivrednica, kao i da indikatori sadrže rodnu komponentu.

II Osnovne karakteristike područja

U okviru programa Ujedinjenih nacija za životnu sredinu (UNESCO) „Čovek i biosfera“, na predlog Zavoda za zaštitu prirode Srbije, komitet MAB/UNESCO je 2001. godine deo Parka prirode Golija proglasio rezervatom biosfere.

Osnovni cilj rezervata biosfere jeste da doprinese zaštiti ekosistema i održivom ekonomskom razvoju lokalnog stanovništva, uspostavljajući ravnotežu između korišćenja prirodnih resursa i njihove zaštite. Prema Seviljskoj strategiji, rezervat biosfere treba da ispuni tri osnovne funkcije: **zaštitnu**, **razvojnu** i **logističku**, kroz sprovođenje edukativnih aktivnosti i naučnih istraživanja.

Rezervat biosfere „Golija–Studenica“ zauzima površinu od **53.804 ha** od ukupno 75.183 ha Parka prirode Golija. Granice rezervata obuhvataju celu površinu parka prirode koja se nalazi na teritoriji **opštine Ivanjica i grada Kraljeva**, odnosno 19 celih i 8 delova katastarskih opština.

Prema poslednjim statističkim podacima, na ovom području živi **4.726 stanovnika**. Najveći deo površine rezervata zauzimaju **šume (56%)**, dok **39% čine poljoprivredne površine**, od kojih su 85% livade i pašnjaci, 10–15% oranice, a 2–3% voćnjaci i bašte.

Osnovne privredne delatnosti lokalnog stanovništva su **održivo gazdovanje šumama**, drvoprerađivačka industrija, **ekstenzivna poljoprivredna proizvodnja** i **stočarstvo** (proizvodnja mleka, sira i mesa). U poslednje vreme razvija se i **proizvodnja organskih brendova**, kao što su golijski krompir i sir.

U značajnom porastu je **seoski i eko-turizam**, naročito u mestima poput **Odvraćenice, Rudna, Dajića i Devića**, gde su razvijeni turistički kapaciteti i autentične eko-turističke ponude. Turizam upotpunjuju **kulturno-istorijsko nasleđe** (manastiri Studenica i Gradac) i različite manifestacije koje doprinose promociji održivog razvoja i očuvanju tradicije.

Na ovom području razvijena je i **naučno-istraživačka delatnost**, sprovođenje **monitoringa ekosistema** i **edukativnih radionica** posvećenih zaštiti prirode i ruralnom razvoju.

III Analiza stanja – postojeće prakse upravljanja otpadom na području Rezervata biosfere „Golija–Studenica“

Komunalni otpad

Na području rezervata nalazi se **27 naselja** sa ukupno 4.726 stanovnika koji svojim svakodnevnim aktivnostima proizvode komunalni otpad. Procenjuje se da se u ruralnim područjima generiše oko **0,6 kg otpada po stanovniku dnevno**, što za ovo područje iznosi približno **2,8 tona komunalnog otpada godišnje**. Ovoj količini treba dodati i otpad koji nastaje kao posledica pružanja turističkih usluga.

Sakupljanje i odvoz otpada organizovani su samo u pojedinim većim naseljima, poput Studenice i Rudna, dok se u udaljenim selima otpad **neorganizovano odlaže** ili **spaljuje**, što dovodi do stvaranja **divljih deponija** pored reka, puteva i šumskih površina.

Poljoprivredni otpad

Poljoprivredni otpad nastaje u biljnoj i stočarskoj proizvodnji, preradi i skladištenju poljoprivrednih proizvoda. Ova kategorija obuhvata:

- biljne ostatke (slamu, kukuruzovinu, granje, korov, ljuske, korenje),
- stajnjak i druge organske materijale iz stočarstva,
- plastičnu i drugu ambalažu,
- ostatke iz prerade voća, mleka i mesa,
- ostatke stočne hrane.

Na području rezervata posebno je značajan **organski i plastični otpad**, kao i **ambalaža hemijskih sredstava** koja se koristi u poljoprivredi. Ne postoje precizni podaci o godišnjim količinama proizvedenog otpada, ali su uočene učestale **prakse spaljivanja i nepropisnog odlaganja**, što uzrokuje degradaciju zemljišta, zagađenje vazduha i povećan rizik od požara.

Poseban problem predstavlja **spaljivanje biljnih ostataka**. Temperature koje se pri tome dostižu (preko 400°C na površini tla i više od 100°C u sloju do 5 cm) uništavaju korisne mikroorganizme i humus, čime se smanjuje plodnost zemljišta i povećava potreba za veštačkim đubrivima. Istovremeno, **poljoprivredni otpad ima visoku energetska vrednost** – procenjuje se da se pravilnim sakupljanjem i preradom može koristiti za **proizvodnju biogasa**,

komposta i peleta, čime se doprinosi razvoju **cirkularne ekonomije** i smanjenju emisija gasova staklene bašte.

Šumski otpad

Šumski otpad nastaje pri seči i preradi drveta, kao i orezivanjem voćnjaka. Deo se koristi kao ogrev ili biomasa, dok deo ostaje neiskorišćen. Npropisno odlaganje drvene strugotine i piljevine pored vodotokova u prošlosti je izazivalo **zagađenje voda fenolnim jedinjenjima**, ali i **rizik od samozapaljenja deponija**, zbog zagrevanja u unutrašnjosti slojeva organskog materijala.

Građevinski i kabasti otpad

Građevinski i kabasti otpad nastaje usled lokalnih ekonomskih aktivnosti i adaptacija objekata, a često se **npropisno odlaže** na prostoru rezervata, bez kontrole i sanitarne zaštite.

Opasan otpad

Na području rezervata nastaje i određena količina **opasnog otpada**, poreklom iz domaćinstava, upotrebe vozila i poljoprivrednih mašina, zdravstvenih ustanova i primene poljoprivredne hemije. Zbog nedostatka organizovanog sistema sakupljanja, ovaj otpad se često odlaže zajedno sa komunalnim, što predstavlja rizik za životnu sredinu.

IV Strateški i zakonski okvir za upravljanje poljoprivrednim otpadom

Strateški okvir Republike Srbije

Najvažniji dokument u ovoj oblasti je **Program upravljanja otpadom Republike Srbije 2022–2031**, koji postavlja pravce razvoja sistema upravljanja otpadom u skladu sa principima **cirkularne ekonomije**. Cilj programa je da Srbija do 2031. godine uspostavi **efikasan, održiv i finansijski samoodrživ sistem** upravljanja otpadom, uz smanjenje količine otpada koji se odlaže na deponije.

Program posebno prepoznaje **poljoprivredni otpad** kao deo **biorazgradivog otpada** i naglašava potrebu za razvojem infrastrukture za:

- proizvodnju **komposta**,
- proizvodnju **biogasa** i
- korišćenje **organskog đubriva**.

Takođe, dokument propisuje zabranu spaljivanja i odlaganja poljoprivrednog otpada na otvorenom.

Plan JP “Srbijašume” upravljanja Parkom prirode Golija

U ovom kontekstu posebno je značajan i **Program „Srbijašuma“** za održivo gazdovanje šumama, koji predviđa korišćenje drvnog otpada i ostataka u svrhu proizvodnje biomase i energije, čime se smanjuje pritisak na šumske ekosisteme i podstiče razvoj obnovljivih izvora energije.

ПРЕДОГ ПЛАНА УПРАВЉАЊА

ПАРКОМ ПРИРОДЕ „ГОЛИЈА“

за период 2025 - 2034. године

Planom su identifikovani sledeći prioritetni problemi:

“ Zemljište je ugroženo pre svega erozijom, odnosno neodgovarajućom obradom, uzoravanjem pašnjaka i livada na većim visinama i nagibima, posebno za krompirišta, neadekvatnom upotrebom veštačkih đubriva i pesticida, nekontrolisanim odlaganjem

otpada, kao i zagađivanjem u zonama kamenoloma, odnosno pozajmišta bez odgovarajuće revitalizacije i rekultivacije. Izvori zagađivanja zemljišta na području PP „Golija” svode se u većoj meri na aktivnosti u vezi sa poljoprivredom i eksploatacijom sirovina i kamena, a manje sa turizmom.”

“Komunalni otpad sa područja PP „Golija” ne sakuplja se organizovano i to predstavlja možda i najveći problem u oblasti zagađenja životne sredine, kao i stvaranje divljih smetlišta i deponija, što ima negativan uticaj na vodne resurse i na zemljište.”

Na osnovu identifikovanih ključnih problema i potreba Plan upravljanja Parkom prirode definiše prioritetne aktivnosti i mere, među kojima se definiše i sledeće:

“**Prioritetne aktivnosti su:**
... Izrada programa upravljanja otpadom na području PP „Golija”; u skladu sa ovlašćenjima Upravljača planiraće se aktivnosti na uklanjanju divljih deponija i komunalnog otpada u saradnji sa lokalnim komunalnim preduzećima sa područja PP „Golija”.
Kao i aktivnosti na pripremi i realizaciji projekata upravljanja otpadom...”

Zakonodavni okvir Evropske unije

Evropska regulativa u oblasti otpada zasniva se na **Direktivi o otpadu**, koja uspostavlja hijerarhiju upravljanja: **prevencija – ponovna upotreba – reciklaža – energetsko iskorišćenje – odlaganje**.

Pored nje, značajne su i **Direktiva o otpadu od ambalaže**, **Direktiva o nitratima** (koja reguliše upravljanje stajnjakom i tečnim otpadom od životinja) i smernice **Zajedničke poljoprivredne politike (ZPP)** koje podstiču prelazak na cirkularnu ekonomiju i smanjenje upotrebe plastike i hemikalija.

Zakonodavni okvir Republike Srbije

Osnovu čine:

- **Ustav Republike Srbije** (čl. 74. i 83.) – pravo na zdravu životnu sredinu i obaveza države i lokalnih samouprava da sprečavaju zagađenje;
- **Zakon o upravljanju otpadom** – definiše vrste otpada, odgovornosti, principe upravljanja, izradu planova i obavezu evidentiranja otpada;

- **Zakon o zaštiti životne sredine** – postavlja principe „zagađivač plaća“ i prevencije;
- **Zakon o komunalnim delatnostima** – uređuje nadležnosti lokalnih samouprava u pogledu sakupljanja i odlaganja otpada;
- **Zakon o poljoprivrednom zemljištu** – zabranjuje odlaganje otpada na zemljište i podstiče korišćenje organskog otpada u skladu sa planovima đubrenja.

Kako se prostor rezervata nalazi u okviru Parka prirode Golija, na snazi je i **Uredba o proglašenju parka prirode**, kojom su definisana posebna pravila zaštite i ograničenja u korišćenju prirodnih resursa.

V Metodologija izrade Plana upravljanja poljoprivrednim otpadom

Upravljač područjem – JP „Srbijašume“ je obavezan da u svom Planu upravljanja područjem predvidi mere za održivo upravljanje otpadom. Nosilac izrade lokalnih planova upravljanja otpadom su **lokalne samouprave – opština Ivanjica** (koja ima važeći plan) i **grad Kraljevo** (koji trenutno nema ažuriran dokument). Plan za područje rezervata treba da bude **integralni deo lokalnih planova** obe samouprave.

Metodologija izrade zasniva se na principima **održivog razvoja, međusektorske saradnje i participativnog planiranja**. U procesu su uključeni predstavnici lokalnih samouprava, javnih preduzeća, poljoprivrednih gazdinstava, organizacija civilnog društva i drugih relevantnih aktera.

Cilj izrade plana je **uspostavljanje održivog i koordinisanog sistema upravljanja poljoprivrednim otpadom** na teritoriji rezervata, u skladu sa nacionalnim propisima i Programom upravljanja otpadom Republike Srbije.

Metodologija obuhvata:

1. Analizu postojećeg stanja i praksi upravljanja otpadom,
2. Prikupljanje podataka o vrstama i količinama otpada,
3. Identifikaciju problema, potreba i prioritetnih mera,
4. Definisanje institucionalnih i finansijskih mehanizama,
5. Usklađivanje sa planovima zaštite životne sredine i ruralnog razvoja.

Zainteresovane strane u procesu izrade ovog dokumenta su sve institucije, organizacije i pojedinci koji direktno ili indirektno utiču na upravljanje otpadom ili na koje aktivnosti iz plana mogu imati uticaj. To su:

- JP „Srbijašume“ – Upravljač Parka prirode Golija;
- Opština Ivanjica i Grad Kraljevo;
- Komunalna preduzeća i javne službe;
- Ministarstvo zaštite životne sredine;
- Poljoprivredna gazdinstva i zadruge;
- Udruženja proizvođača i civilnog sektora;
- Turističke organizacije i eko-turistički subjekti;
- Naučno-istraživačke institucije;
- Lokalno stanovništvo.

CILJEVI PLANA UPRAVLJANJA POLJOPRIVREDNIM OTPADOM NA PODRUČJU REZERVATA BIOSFERE "GOLIJA – STUDENICA" ZA PERIOD 2026 – 2035

OPŠTI CILJ	Uspostaviti održiv sistem upravljanja poljoprivrednim otpadom na području RB "Golija Studenica" u cilju zaštite životne sredine I unapređenja kvaliteta života.
SPECIFIČNI CILJ 1	Unaprediti znanje i svest poljoprivrednika, poljoprivrednica i lokalnih zajednica o održivom upravljanju poljoprivrednim otpadom u zaštićenom području Rezervata biosfere.
SPECIFIČNI CILJ 2	Uspostaviti sistem prikupljanja, odvajanja i zbrinjavanja poljoprivrednog otpada u skladu sa zaštitnim režimom rezervata biosfere
SPECIFIČNI CILJ 3	Povećati korišćenje biorazgradivog poljoprivrednog otpada za proizvodnju komposta i bioenergije

Opšti cilj Plana upravljanja poljoprivrednim otpadom na području Rezervata biosfere Golija Studenica je da se u narednom desetogodišnjem periodu uspostavi održiv sistem upravljanja poljoprivrednim otpadom na području RB "Golija Studenica" u cilju zaštite životne sredine I unapređenja kvaliteta života.

Na osnovu analize stanja i postojećih praksi upravljanja poljoprivrednim otpadom na području Rezervata biosfere „Golija-Studenica“, utvrđeni su ključni izazovi i potrebe lokalne zajednice, zbog čega je fokus postavljen na tri prioritetna pravca delovanja: podizanje nivoa informisanosti i znanja o održivom upravljanju otpadom, korišćenje biorazgradivog otpada kao vrednog resursa, te adekvatno i bezbedno upravljanje otpadom od pesticida. U skladu s tim, definisana su tri specifična cilja: (1) unaprediti znanje i svest poljoprivrednika i lokalnih zajednica o održivom upravljanju poljoprivrednim otpadom u zaštićenom području Rezervata biosfere, (2) uspostaviti sistem prikupljanja, odvajanja i zbrinjavanja poljoprivrednog otpada u skladu sa zaštitnim režimom rezervata, i (3) povećati korišćenje biorazgradivog poljoprivrednog otpada za proizvodnju komposta i bioenergije.

U skladu sa opštim ciljem – uspostavljanjem održivog sistema upravljanja poljoprivrednim otpadom na području Rezervata biosfere „Golija–Studenica“ – definisani su specifični ciljevi koji obuhvataju edukaciju, organizaciju sistema upravljanja i podsticanje cirkularnog korišćenja otpada.

Prvi specifični cilj odnosi se na unapređenje znanja i svesti poljoprivrednika i lokalnih zajednica o značaju pravilnog upravljanja otpadom u zaštićenim područjima. Kroz sprovođenje obuka, radionica i promotivnih aktivnosti, jačaće se razumevanje posledica neadekvatnog odlaganja otpada na životnu sredinu, vodotokove i biodiverzitet, kao i uloga pojedinca u očuvanju prirodnih vrednosti rezervata. Edukativne aktivnosti će doprineti stvaranju trajnih navika i povećanju spremnosti lokalnog stanovništva da primenjuje održive prakse.

Drugi i treći specifični cilj usmereni su na konkretne tehničke i razvojne aspekte upravljanja otpadom. Uspostavljanje sistema prikupljanja, odvajanja i zbrinjavanja poljoprivrednog otpada u skladu sa zaštitnim režimom rezervata obezbediće kontrolisano i bezbedno upravljanje otpadnim materijalima, poput plastične ambalaže, folija, pesticidnih ostataka i biorazgradivog otpada. Paralelno s tim, podsticanjem korišćenja biorazgradivog otpada za proizvodnju komposta i bioenergije doprinosi se smanjenju količine otpada koji se odlaže u prirodu, smanjenju emisija gasova sa efektom staklene bašte i stvaranju ekonomskih koristi za lokalna gazdinstva. Na ovaj način ostvaruje se ravnoteža između zaštite životne sredine i unapređenja kvaliteta života stanovništva u okviru rezervata biosfere.

Pored tri definisana specifična cilja, Akcioni plan uključuje i horizontalne ciljeve koji podrazumevaju primenu principa rodne ravnopravnosti i jednakih mogućnosti u planiranju i sprovođenju svih aktivnosti. Posebna pažnja posvećena je merama koje obuhvataju analizu stanja i definisanje modela upravljanja, kako bi se u obzir uzele potrebe različitih društvenih grupa (mladih, žena poljoprivrednica, starijih i dr.) i obezbedila rešenja koja su najpovoljnija i najpristupačnija za sve.

AKCIONI PLAN

Specifičan cilj 1 Unaprediti znanje i svest poljoprivrednika, poljoprivrednica i lokalnih zajednica o održivom upravljanju poljoprivrednim otpadom u zaštićenom području Rezervata biosfere.

Mera	Nosilac	Partneri	Vremenski okvir	Potrebna sredstva - finansiranje	Indikator
1.1. Priprema i sprovođenje edukativnog programa za poljoprivrednike i poljoprivrednice o održivom upravljanju poljoprivrednim otpadom	Srbijašume/ JLS	JKP OCD PSS	Kontinuirano tokom sprovođenja plana	300.000,00	Broj programa Broj informisanih poljoprivrednika i poljoprivrednica Broj obučanih poljoprivrednika i poljoprivrednica za odgovorno upravljanje poljoprivrednim otpadom
1.2. Medijska promocija održivih modela upravljanja poljoprivrednim otpadom	JLS	JP Srbijašume JKP OCD PSSS	Kontinuirano tokom sprovođenja plana	500.000,00	Broj medija uključenih u kampanju Broj medijskih objava/priloga

1.3. Priprema i sprovođenje edukativnog programa za mlade o održivom upravljanju poljoprivrednim otpadom	OCD	JP Srbija šume JKP OCD PSSS	Kontinuirano tokom sprovođenja plana	300.000,00	Broj realizovanih programa Broj mladih uključenih u edukativne programe
1.4. Jačanje kapaciteta udruženja žena na seoskom području RB Golija Studenica za održivo upravljanje poljoprivrednim otpadom	OCD	Lokalne samouprave	Kontinuirano tokom sprovođenja plana	500.000,00	broj realizovanih programa podrške udruženjima žena

Specifičan cilj 1 je usmeren na jačanje kapaciteta i odgovornosti lokalnog stanovništva prema zaštiti prirode kroz edukaciju, informisanje i uključivanje u aktivnosti održivog upravljanja otpadom. Poseban akcenat stavljen je na poljoprivrednike, kao i na mlade koji mogu postati nosioci promena u zajednici.

Realizacijom ovog cilja doprinosi se povećanju znanja i svesti poljoprivrednika i lokalnog stanovništva o pravilnom upravljanju poljoprivrednim otpadom, što je preduslov za smanjenje negativnog uticaja na životnu sredinu u zaštićenom području. Planirane mere su važne jer kroz edukaciju, medijsku promociju i rad sa mladima omogućavaju dugoročne promene u ponašanju, podstiču odgovorno postupanje sa otpadom i jačaju ulogu lokalne zajednice u očuvanju prirodnih vrednosti Rezervata biosfere „Golija-Studenica“.

Takođe, imajući u vidu da na ovom području postoje aktivna udruženja žena koja se bave ekonomskim aktivnostima u okviru poljoprivrednih domaćinstava i koja su pokazala visok nivo angažovanosti u unapređenju lokalnih zajednica, planirana je aktivnost jačanja njihovih kapaciteta kroz programe podsticaja za održivo upravljanje poljoprivrednim otpadom.

Specifičan cilj 2 Povećati korišćenje "zelenog" biorazgradivog poljoprivrednog otpada za proizvodnju komposta i bioenergije

Mera	Nosilac	Partneri	Vremenski okvir	Potrebna sredstva - finansiranje	Indikator
2.1. Analiza stanja sa predlogom modela upravljanja "zelenim" biorazgradivim poljoprivrednim otpadom	JLS	JKP OCD Srbijašume	2027 - 2029	2.500.000,00	Document analize sa predlogom modela upravljanja
2.2. Uspostavljanje sistema organizovanog prikupljanja "zelenim" biorazgradivim poljoprivrednim otpadom	JKP	JKP OCD Srbijašume Privatni investitori	2029 - 2033	Biće definisano nakon identifikacije odgovarajućih tehnološkog procesa	Broj RPG uključenih u sistem Količina poljoprivrednog otpada koji se koristi kao resurs
2.3. Uspostavljanje "pilot" projekata upotrebe poljoprivrednog otpada	OCD, Poljoprivredna gazdinstva	Lokalne samouprave Srbijašume	2029-2033	2.500.000,00	Broj realizovanih "pilot" projekata

Sprovođenjem mera u okviru ovog cilja doprinosi se jačanju lokalnih kapaciteta za smanjenje količine poljoprivrednog otpada koji završava u prirodi i na divljim deponijama, kao i njegovom ponovnom korišćenju u svrhu dobijanja komposta i

bioenergije. Na taj način se unapređuje održivo upravljanje resursima i podstiče prelazak ka cirkularnoj ekonomiji u ruralnim područjima.

Planirano je da se na osnovu analize postojećeg stanja i definiše efikasan model upravljanja biorazgradivim otpadom, kao i uspostavljanje funkcionalnog sistema koji može trajno doprineti zaštiti životne sredine, smanjenju emisija gasova sa efektom staklene bašte i poboljšanju ekonomskih mogućnosti lokalnih poljoprivrednih proizvođača kroz korišćenje otpada kao resursa.

Takođe, planirano je uspostavljanje „pilot“ projekata koji će predstavljati primere dobre prakse u upotrebi poljoprivrednog otpada kao resursa, sa ciljem da se njihovi rezultati dalje šire i unapređuju.

Specifičan cilj 3 Uspostaviti sistem prikupljanja, odvajanja i zbrinjavanja poljoprivrednog ambalažnog otpada

Mera	Nosilac	Partneri	Vremenski okvir	Potrebna sredstva - finansiranje	Indikator
3.1. Analiza stanja sa predlogom modela upravljanja poljoprivrednim ambalažnim otpadom od pesticida	OCD	JP Srbijašume JKP JLS PSSS /Poljoprivredne apoteke	2026-2027	3.000.000,00	Document analize sa predlogom modela upravljanja
3.2. Uspostavljanje sistema prikupljanja ambalažnog poljoprivrednog otpada	JKP	JP Srbijašume OCD	2028 - 2030	Biće definisano nakon identifikacije odgovarajućeh	Broj RPG uključenih u sistem sakupljanja Količina prikupljenog ambalažnog otpada

		JLS PSSS /Poljoprivredne apoteke		tehnološkog procesa	
3.3. Sistem informisanja SMS porukama	JLS i OCD	JP Srbijašume JKP PSSS	kontinuirano		Broj RPG uključenih u sistem informisanja

Ovim ciljem doprinosi se smanjenju rizika po zdravlje ljudi, zemljište i vodotokove koji nastaju usled neadekvatnog odlaganja ambalaže od pesticida. Uspostavljanjem sistema prikupljanja, odvajanja i zbrinjavanja ovog otpada stvaraju se uslovi za bezbedno rukovanje opasnim materijama i očuvanje kvaliteta životne sredine u zaštićenom području.

Planirane mere su važne jer obezbeđuju prikupljanje relevantnih podataka i definisanje modela upravljanja, stvaraju funkcionalnu mrežu za odlaganje ambalažnog otpada, i kroz sistem informisanja putem SMS poruka omogućavaju pravovremeno obaveštavanje i veću uključenost poljoprivrednika u proces. Na taj način se podiže nivo bezbednosti i odgovornosti u upotrebi pesticida i smanjuje rizik od zagađenja.

Monitoring i sprovođenje

Za monitoring i praćenje sprovođenja potrebno je da se formira medjuopštinski tim, koga će da čine predstavnici opštine Ivanjica i grada Kraljeva, predstavnici komunalnih preduzeća i upravljača ovim područjem.

Ovaj materijal izrađen je u okviru EKOSISTEM programa podrške civilnom društvu za zaštitu životne sredine, koji sprovode Mladi istraživači Srbije (MIS), uz podršku Švedske preko Švedske agencije za međunarodni razvoj i saradnju (Sida).

Za sadržaj ovog materijala je odgovoran isključivo autor. Mladi istraživači Srbije i Sida ne dele nužno stavove i tumačenja izrečena u ovom materijalu.

